

Izaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 61, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna peletica 60 vin., pogojen prostor 1 K; razglašeni poslani vrstica po 1 K; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Posamezna štev. stane 40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, za mesec 6 K. Za Nemčijo celo leto 77 K, za ostalo tujino in Ameriko 84 K. — Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 61, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Proti carini in monopolu.

Vprašanje in govor s. Anf. Kristana v seji Narodnega Predstavništva dne 5. junija.

Pred kratkim sem dobil iz Ljubljane nastopno brzojavko:

»Prosimo posredovanja pri upravi monopola, da popolnoma ali vsaj deloma popusti monopolno takso pri soli v znesku 17 dinarjev 60 para v zlatu za 100 kg (gre za 100 vagonov soli) ter takso od 1000 za bojev vžgalic v znesku 126 dinarjev v zlatu za 100 kg.«

Ko sem dobil to brzojavko, sem se vprašal: Odkod in kdaj se je uveljavila monopolna taksa na sol in vžgalice za one kraje, ki so prišli iz nekdanje Avstro-Ogrske v skupno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev? Zato vprašam gospoda ministra, od kdaj in na temelju kakšnih zaključkov je naročil centralni upravi monopolov, da je upostavila tudi pri nas one carinarnice, in da je začela po deželah bivše Avstro-Ogrske, ki so prišle v državo SHS, pobirati monopol na sol in vžgalice?

Iskal sem odgovora na to vprašanje v vsaki številki »Službenih Novin«; dobil sem nekaj razglas generalnega direktorja Kukiča, ki mi je povsem nerazumljiv, če pomislim, da se je pri nas uveljavil tudi že monopol. Tam stoji:

»Uprava državnih monopolov aktom svojim od 24. maja tek. god. ABr. 9216 dostavlja le sledeče:

1. da se monopolizirani artikuli duvanj in duvanske preradjevine, so, petroleum, žižice, cigar papir in alkohol ne morejo iz tujanstva uvoziti u granice bivše Kraljevine Srbije brez dovoljenja ove Uprave.« itd.

V celem razglasu ne vidim nič tako precizno izrečenega, da bi mogel reči: na podlagi tega in tega sklepa se je monopolna taksa uvedla tudi za Bosno in Hercegovino, Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo in Slovenijo.

Jaz sem mnenja, da tako dalekosežnih odredb nikakor ne more izdati finančno ministrstvo v lastnem delokrogu, ampak da je zato potrebno na vsak način dovoljenje Narodnega predstavništva. Zato vprašam gospoda ministra: Kdaj in na podlagi kakšnega zaključka so se na monopolne takse, ki veljajo za bivšo kraljevino Srbijo in po katerih se plača za 100 kg soli 16.60 din. v zlatu, in za 100 kg vžgalic 126 din. v zlatu, za 100 kg cigaretnega papirja 281 din. v zlatu, za 100 kg alkohola 117 din. v zlatu in za 100 kg nafte in petroleja 54.65 din. v zlatu, raztegnile na celo kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev? Vprašam dalje, kakaj se ni ta dalekosežna zadeva predložila Narodnemu predstavništvu in ali je gospod minister obenem, ko je to ukrenil, tudi izdal naredbu, po kateri se morajo takoj inventarizirati po celi državi vse zaloge soli in drugih predmetov, ki spadajo pod monopolno upravo. Če se to ni zgodilo, je dana spekulantom najlepša priložnost, da prodajo stare zaloge na temelju te nove naredbe za toliko dražje, kolikor znaša nova carina.

Dalje bi vprašal gospoda ministra, na temelju kakih zaključkov se je srbski avtonomni tarif raztegnil na celo območje kraljevine SHS in zakaj ni gospod minister tega svojega načrta pravočasno predložil Narodnemu predstavništvu.

Jaz sem popolnoma prepričan, da smo vsi od prvega do zadnjega za to, da damo državi dohodke, ki so potrebni; sem pa proti temu, da bi napravljali posamezni resorti na lastno odgovornost ali samo na podlagi sklepa ministrskega sveta dalekosežne korake, ki so našemu narodnemu gospodarstvu v škodo in ki zadenejo občutno široke sloje konsumentov.

Obenem bi prosil gospoda ministra, da pove kdaj hoče odgovoriti na mojo tozadevno interpelacijo, ki sem jo vložil že pred 2 mesecema in ker sem ga prosil, naj pojasni, ali res namerava uvesti carinski tarif tako, kakor je pisal belgrajski časopis »Epoha«.

Predsednik dr. Drag. Pavlovič: Reč ima gospodin ministar finansija.

Minister financ g. Ninčič je v daljšem govoru pojasnjeval, da država rabi dohodke in da je vsled tega min. svet odobril njegov predlog, da se i monopolna taksa i srpski carinski tarif raztegne na celo državo. Pred Narodno predstavništvo ni mogel teh predlogov dati, ker je bila rešitev nujna. Predložil je pa oboje sedaj s proračunom. Država rabi nujno denarja. Carina in monopol sta pač potrebni.

Poslanec sodr. Anton Kristan je odgovoril ministru:

Gospod finančni minister je sicer jako lepo utemeljil svoje stališče, ki se pa zdi meni napačno. Če se je že napravila ta napaka, da je sklenil to samo ministrski svet, je imel vendar gospod finančni minister 3 mesece možnost, da bi bil predložil Narodnemu predstavništvu, kaj namerava. Moje vprašanje je šlo glavno proti temu, da se je delo brez parlamenta, brez nas, ki smo sedeli tu 3 mesece brez predloga. Jaz mislim, gospodje, da je ta zadeva tako življenske važnosti, da zahtevata

naš ponos in naša dolžnost, da se nam stvar predloži, in da jo odobrimo ali odklonimo. Če tudi nismo izvoljeni v volitvah od ljudstva, smo vendar reprezentanti svojih strank, ki smo jim odgovorni. Gospod poslanec Sušnik, ki je član jugos. kluba, ki ima dva ministra...

Predsednik dr. Drag. Pavlovič: Molim Vas, gospodine poslanice, da se omejit na kratko izjavo o odgovoru gospodinu ministru i da se ne upuštate u nikakve diskusije.

Poslanec Anton Kristan: Gospod predsednik, to je zelo važna in nujna stvar; treba je konstatirati, da je tukaj pred celo zbornico izjavil član kluba, ki pravi, da ima njegova stranka večino ljudstva v Sloveniji za seboj, da ne bo moglo ljudstva pomiriti zaradi visokih cen soli in vžgalic, ki so posledica visoke carine. Če on to pravi, pomeni to klic: »Caveant consules!« Kdaj sicer bi lahko v kraih, kjer vlada sedaj najlepši red, nastal nered...

Predsednik dr. Drag. Pavlovič: Gospodine poslanice, to je čitav govor, koji se u ovoj prilici ne dopušta.

Poslanec Anton Kristan: To vprašanje sem stavil radi tega, ker želimo, da bi gospod minister povedal, kdaj hoče to stvar predložiti nam, ki nosimo odgovornost pred ljudstvom, da bomo lahko o njej sklepali. Odgovora nato nisem dobil.

Predsednik dr. Drag. Pavlovič: Sada prelazimo na dnevni red... Parlamentna večina je prešla na dnevni red, ali sodr. Kristan je takoj naslednji dan porabil priliko, da se je — pri drugem čitanju predloga glede dvanaestin — povrnil na stvar.

Glasom stenografičnega protokola je govoril takole:

Predsednik dr. Drag. Pavlovič: Reč ima gospodin poslanik Kristan.

Poslanec Anton Kristan: Gospodje poslanci! Jaz mislim, da je treba malo opreznosti glede člena 3, »ker ne vella, da bi se finančnemu ministru dovolilo brez izjeme to, kar zahteva, in sicer »na platu poreza i svih drugih državnih prihoda saobrazno zakonima i uredbama, koje postoje.« Gre se kar za to, da bi narodno predstavništvo potrdilo navedbe ministrskega svetja, glavno one glede uvedbe carine na celo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev in glede uvedbe monopolne takse za celo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Včeraj smo o tem gospoda finančnega ministra interpelirali. Odgovor ni bil zadovoljiv. Danes moramo zato iti dalje.

Jaz bi predlagal neko spremembo in dopolnilo in sicer naj bi se glasilo v tem odstavku besedilo »do 30. junija, do katerega dne, mora biti rešen predlog glede raztegnitve carine in monopolne takse za celo državo v Narodnem predstavništvu.«

Mislim, da je to potrebno radi tega, ker je treba vprašanje carine in monopola, o kojem je sklepal samo ministrski svet, predložiti Narodnemu predstavništvu. To ne gre, da bi mi danes to kar enostavno sprejeli in pooblastili s tem finančnega ministra, da še nadalje tako dela in dali s tem sankcijo onemu, kar absolutno ne gre.

Gospodje, naj mi bo dovoljena še ena opazka. Zadnjič se je gosp. ministrski predsednik Protić zelo začudil, ker sem o indennitetni razpravi govoril eno uro in navedel tehtne razloge, ki govore proti tel finančni predlogi. Rekel je, da sem govoril kar dve uri in je hotel iz mene napraviti nekakega obstrukcionista. Glede tega bi gospodu ministrskemu predsedniku Protiću pripomnil, da imamo vestnega predsednika, ki je jako dobro pazil na to, da nisem govoril več kot eno uro, kakor določa poslovnik. Čudno se mi torej zdi, kako je gospod ministrski predsednik prišel do tega, da sem govoril dve uri in da je hotel iz mene napraviti obstrukcionista.

Se bolj se pa čudim temu, da je v svojem odgovoru predstavljal mene kot tistega, ki ne pozna manir in ne pozna parlamentarnih običajev.

Jaz bi mu lahko rekel, da je bil njegov odgovor tak, da mu ne dela časti. Tako se ne odgovarja narodnemu poslancu! Če jaz govorim, me ne sme napadati, češ, da nisem za svoje trditve navedel nobenih razlogov. Moji razlogi so bili tako jasni, kakor je bil jasen moj glas, nad katerim se je gospod Protić tudi izpodtaknil. Proti takemu odgovorjanju gospoda ministrskega predsednika se moram na vsak način ogrančiti.

Gospod ministrski predsednik je dalje tudi rekel, da jaz lahko tako govorim, ker nisem vojske prav nič občutil. Ne vem, kako si on to misli? Naj ne pozabi, da sem bil avstrijski državljani! Ali naj sem hotel vzeti puško in iti nad Srbe?

To konstatiram radi tega, da bo gosp. ministrski predsednik vedel, da se proti meni ne sme tako postopati, kot si je on zamislil. Obenem sem pa tudi smatral za potrebno, da to utemeljim, da se ne bo mislilo, da sem stavil svoj predlog zaradi tega, da obstrukiram.

Prosim gospode poslance, da me podpro in da ta dodatek pri točki 3. sprejmejo, ker menim, da je potreben in umesten.

Predlog je bil zadosno podprt, ker so zanj glasovali Hrvatje, slovenski poslanci ga niso podprli. Radovedni smo, kako bo s predlogom pri glasovanju. Tam se bo pokazala teorija in — praksa.

Brzojavne vesti.

Jugoslavija.

Jugoslovani odklanjajo posredovanje glede Reke.

LDU. St. Germain, 4. (DunKU. — Zakasnelo.) Kakor poroča »Petit Parisien«, odklanjajo Jugoslovani posredovalni predlog o reškem vprašanju, ki ga je stavil polkovnik House in kateremu je pritril tudi Orlando. Jugoslovani protestirajo proti načinu, kako so bile določene meje svobodne države Reke, in zahtevajo končnoveljavno glasovanje v treh namesto v petnajstih letih. Razen tega nočejo odstopiti Italiji Zader in Sibenik.

Izvršitev premirja na Koroskem.

LDU. poroča z dne 7. t. m. ob 14-tih poluradno: Pogodba za premirje, ki se je včeraj ob 16. v Ljubljani podpisala med Nemško Avstrijo in kraljevino SHS, se je na ukaz poveljnika jugoslovanske IV. armade in deželnega poveljnika za Korosko v zmlusu njenih določb izvedla do 21. Nemško-avstrijske čete so se umaknile za nevtralni pas, določeni v tej pogodbi, jugoslovanske čete pa na

demarkacijsko črto, v kolikor so to bile prekoračile. Sovražnost se se popolnoma ustavila.

Narodno predstavništvo.

LDU. Belgrad, 6. Predsednik dr. Draža Pavlovič otvori sejo ob 9. uri 45 min. Po objavljenih formalitetah naznani tajnik, da je minister Kramer predložil zakonski predlog o objavljenju zakonov in uredb. Zbornica preide k dnevnemu redu, k drugemu branju zakonsk. načrta o proračunskih dvanaestinah. A. Kristan (socialist) predlaga, da se naknadno v postavi omeji oblast finančnega ministra glede dispozicije s carinskimi in monopolnimi taksumi, in sicer na starih zakonih samo do 30. junija, dokler narodno predstavništvo ne ustvari novega zakona o enotnih carinskih in monopolnih takсах. Ob tej priliki odgovarja ministrskemu predsedniku, ki ga je zavrnil v splošni debati; ko je kritiziral delovanje vlade, Kristan naglašja, da je tedaj navedel razloge in da predsednik vlade ne sme tako postopati z njim. Minister Ninčič odklanja Kristanov predlog, ker je narodno predstavništvo že dobilo enak predlog. Ministrski

IV. Stanovalec sem v dokaj veliki izbi pod streho. Oba njena okna sta gledala v novo pristanišče, v zaliv in skalnate višine južnega mestnega dela. V oknu sem si pridelal cel mal vrt. Bengalske rože, azaleje, geranije so me vedno po vrsti preskrbovale le s cvetjem za skrivni kult, ki sem ga gojil do svoje madone z detetom. Postal mi je vsakdanja potreba, da sem spustil na večer gardine, uredil cvetlične lončke in postavil pod nje od svetilke osvetljeni portret barončin. Ta slika je predstavljala kot mlado mati; njene nekoliko stroge črte so bile polne omiljene čistosti, nje fina glava venčana z njenimi plavimi lasmi; imela je belo obleko, ki ji je segala visoko do vratu in obkrožala lice z nabranim ovratnikom; poleg nje na mizi stoji njena hčerka, vsa v belim.

(Dalje prih.)

LISTEK.

Av gust Strindberg:

Bedakova izpoved.

Preložil Fran Albrecht.

(Dalje.)

— Ni-li to budalost? Vsekakor vas iz vsega srca prosim, da se čuvate, da bi ona kaj opazila, ko se vrne. Sam jo je radi njene neustojljivosti. Zelo je ponosna in če bi slutila, da krajate njeno naravo, bi storila kako neumnost. Stvar se pričinja slabo razvijati, sem si dejal. In od tega trenutka dalje sem mislil na beg, ker nisem hotel igrati junaka v romanu strasti, čigar razvoj sem lahko kmalu pričakoval.

Prvo vabilo sem odklonil pod pretvezami, ki so bile slabo izmišljene in napačno tolmačene. Posledica je bilo, da me je baron zaprosil za sestanek, kjer me je vprašal, kako naj si po lastni moji nedružabno vedenje. Seveda nisem vedel nikakega odgovora in on je izbral moje zadrego ter mi izjavil obljubo, da pojdem kot spremljevalec z njima na izlet.

Ko sem baronico spet videl, je izgledala slabo; obraz vel, oči so žarele. Delal sem se zelo zakrknjenega vose, govoril z ledenim glasom in sem stal čisto v ozadju.

Potem ko smo se nekaj časa vozili s parnikom, smo izstopili pri znani gostilni, kjer se

je nameraval baron sestati s svojim stricem. Večerja na prostem je bila precej pusta; pred nami se je razprostiralo črno morje, obrobljeno s črnimi gorami; nad nami so se dvigale stolne lipe s svojimi počrnelim debli.

Razgovor je bil suhoparen in se je vlekel in ukvarjal z ničvrednimi rečmi. Zdelo se mi je, da čutim diih prepira, ki med obema zakonskima še ni bil čisto poravnani; prepira, čigar pretečemu izbruhu sem želel, da ne prisostvujem. Na žalost sta se stric in nečak dvignila od mize, da se pogovorita o osebnih zadevah. Zdaj je moralo eksplodirati.

Komaj sva bila sama, se je sklonila baronica k meni in rekla razburjeno:

— Ali veste, da se je Gustav srdil radi mojega hitrega povratka, zelo srdil?

— Ničesar ne vem o tem.

— Potem tudi ne veste, da je računil na to, da se vsako prsto nedeljo sestane z mojo zapeljivo sestričino.

— Prosim vas, gospa baronica, sem dejal in jo prekinil: če hočete obtoževati, potem storite to vsaj v družbi tistega, ki ga obtožujete.

... Kaj sem bil napravil? To je bila grobost, ta neotesani, razločni ukor, ki sem ga bil v korist možkega zalučil izdajalski ženi v lice.

— To je preostro, gospod! Je vzkliknila. Ko je zardevala in zbledevala od presenečenja.

— To je vsekakor preostro, gospa baronica!

Vsega je bilo med nama konec! Za vedno! Ko se je mož vrnil, se je privla tesno k njemu in ga zgrabila za roko, kot da ga prosi zaščite pred sovražnikom. Baron je nekaj opazil, ne da bi seveda mogel umeti njeno razburjenost.

Na pristanišču sem zapustil svoja prijatelja z izgovorom, da moram posetiti znanca v bližnji vili.

Vrnil sem se v mesto, ne da bi mogel povedati, kako. Moje noge so nosile telo brez življenja; življenski mozeg je bil prezezan. Bilo je mrtvo truplo, ki je hodilo z mano za svojim lastnim pogrebom.

Sam! Bil sem spet enkrat osamljen, brez prijateljev, brez družine. In ničesar, kar bi oboževal! Bog ni dopustil, da bi ga nanovo ustvaril. Kip madonin je bil zrušen; za krasnim likom se mi je bila razkrila ženska: izdajalska, verolomna, s krepilji! Ko me je hotela napraviti za svojega zaupnika, je storila prvi korak k zakonolomstvu in mržnja do njenega spola se je v tem hipu dvignila v meni. Užalila je v meni moža in spol in jaz sem zavzel stališče soprogo proti stališču žene. Toda laskal se nisem, da sem kreposten. V ljubezni možki ni nikdar tat, on vzame le kar mu je dano. Samo ženska krađe in se prodaja. In edini slučaj, kjer se udaja resnici nesebično, je zakonolomstvo. Mlado deklo se prodaja, mlada žena se prodaja, zakonolomnica edina se udaja svojemu ljubincu, s tem da krađe svojemu soprogu.

Sicer pa je itak nisem pozelel kot ljubice; vzbujala je v meni vedno le žensko prijateljstvo. Ker jo je ščitilo njeno dete v mojih očeh, je bila zame vedno odeta z znaki njenega materinstva. In ako sem jo videl ob strani njenega soproga, me niso poskominalne izkušnje, da bi delil z njo naslade, ki se, same na sebi nesnažne, plemenitijo edinole s popolno, izključno posestjo.

Uničen, strit sem se povrnil v svojo sobo, samotnejši nego prej, ker sem se odvojil od svojih tovarišev iz znanstvene boheme, ko so pričeli moji stiki z baronico.

IV.

Stanovalec sem v dokaj veliki izbi pod streho. Oba njena okna sta gledala v novo pristanišče, v zaliv in skalnate višine južnega mestnega dela. V oknu sem si pridelal cel mal vrt. Bengalske rože, azaleje, geranije so me vedno po vrsti preskrbovale le s cvetjem za skrivni kult, ki sem ga gojil do svoje madone z detetom. Postal mi je vsakdanja potreba, da sem spustil na večer gardine, uredil cvetlične lončke in postavil pod nje od svetilke osvetljeni portret barončin. Ta slika je predstavljala kot mlado mati; njene nekoliko stroge črte so bile polne omiljene čistosti, nje fina glava venčana z njenimi plavimi lasmi; imela je belo obleko, ki ji je segala visoko do vratu in obkrožala lice z nabranim ovratnikom; poleg nje na mizi stoji njena hčerka, vsa v belim.

Iz Slovenije.

Zidani most.

Imeli smo že mnogo prilike opazovati, kaj se vse v tej cementni tovarni dela in kako se ravna z delavci. Čakali smo pa izboljšanja zama. Paznik Kompaž se domišljuje, da je postal tako imeniten, da lahko delavce po tovarni za obraz grabi in denuncira! Posebno ljubezen ima do naših zaupnikov! Ampak mi ma svetujemo izlepa, da pusti naše zaupnike kakor tudi delavce pri miru. Zmerjati se ne pustimo, tudi ne denuncirati. Isto velja tudi za g. Grada, ki ne more pozabiti lepih starih časov svoje surovosti. V veselje mu je, da ne reke kakega delavca spraviti ob kruh. Veliko jih je že ima na vesti, ki jih je spravil ob kruh. Gospodu ravnatelju tovarne in Eskomptni banki v Zagrebu svetujemo, da naredi tujak že enkrat red in dostavlja, da mi od tega ne odnehamo. — Delavstvo cementne tovarne.

Rajhenburg.

Tri odstotke.

V najkrajšem času bodo osrečili slovenski denarni zavodi svoje vlagatelje s poročilom, da bodo počenši s 1. julijem t. l. obrestovali hranilnice vloge po 3%.

Ob polomu stare Avstrije in že prej med vojno so bili denarni zavodi polni denarja, tako polni, da so se ga branili. Trgovina je stala, denarja v deželi je bilo v obilici, dolžniki so vračevali posojila in denarni zavodi, zlasti banke, so se morali ogledovati po postranskih zaslužkih, ki pa so postali kmalu glavni, t. j. razne kupčije. Postali so veletrgovci.

Denarni zavodi so posedovali med onimi, ki imajo denar na razpolago in onimi, ki denar rabijo. Prvi so upniki zavodov, drugi pa njih dolžniki. Prvi dobivajo za posojeni (naloženi) denar obresti, drugi jih morajo plačevati. Razlika med temi obrestni pripade v korist posredovalcu, t. j. denarnega zavoda. Kot je to v vsaki trgovini, je bilo tudi pri denarnih zavodih: ponudba blaga (denarja) je bila velika, povpraševanje po njem pa majhno. Zato je bilo to, poleg drugih, tudi vzrok, da je vrednost denarja padala. Pri tem pa je vrednost drugega blaga, zlasti živil, rastla od dne do dne. Z vrednostjo denarja pa je padala tudi njegova dobičkanostnost (obrestna mera). Posredniki denarja ga niso več vlagali v hranilnice in banke, temveč so začeli raje sami trgovati z njim na ta način, da so kupovali razno blago in je prodajali, kar jim je neslo več. Verženje je cvetelo, draginja rastla.

Pri vsem tem pa nismo doživeli enega: dolžnikom hranilnic in bank se ni obrestna mera nič znižala, temveč je ostala na višku 5—6—7%, dasi je padala ona upnikov (hranilnih vlog) do 2%. Kdo pa je danes dolžnik hranilnic in bank? Dve vrsti jih je: 1. Oni, ki si tekom vojne niso nič zaslužili, ki niso šli med veržnike in barantače, ki niso kradli in goljufali, temveč jim je vojna v preminogih slučajih še poslabšala njih gospodarsko stanje ter ga jim slabša od dne do dne, ker morajo ob neznosni, splošni draginji plačevati od svojih dolgov še ogromne obresti. 2. So pa oni, ki rabijo denar, zlasti od bank, za svoje kupčije. Ti poslednji lahko plačujejo tudi 10% obresti, ker jim denar nosi tudi po 100—200% dobiček. Od teh denarnih zavodov lahko žive in so živeli. Poleg tega so si pa mislili: če trgovec ali netrgovec X. lahko plača nam 7% (ki so zvišali z raznimi provizijami tudi na 10% in več) in napravi še poleg tega ogromne dobičke, bomo pa mi sami delali take kupčije; posledica: šli so med prekupčevalce in mnogokrat tudi veržnike. V tempejnu teh prekupčevalcev si srečal med vojno in srečaš še danes od čevljarske učenca pa do ravnatelja banke zastopane vse stanove. In ni ga bilo in ga ni, ki bi vzel bič ter nagel to družbo! Blagoslov iz tega tempeljna pa se je razlival in se razliva po celi deželi v oblakih dragi-

nje, ki preli zađušiti vse, razun onih, ki nosijo kladince, iz katerih raztrsa safo ta blagoslov.

V zadnjih mesecih se je zgodilo pa tole: 1. Dež, ki je rosil nad našo zemljo v obliki raznih podpor, je ponehal. Vsled tega so usahnili tudi potoki, ki so nosili denar v obliki hranilnih vlog in vrnenih posojil v denarne zavode. 2. Strah pred že dolgo obetano regulacijo valute je prignal mnogo vlagateljev v hranilnice, da so dvignili denar, ga shranili doma, spremenili v železni drobiž itd. 3. Začelo se je popravljanje, delati, za kar se vse rabi denar. 4. Prosta trgovina je izvalila mnogo, da nesejo denar raje v trgovske kupčije, kot bi ga imeli v hranilnicah naloženega po 2%. 5. Neznosna draginja povzroča rabo več denarja. To vse so vzori, da so se začele blagajne hranilnic prazniti in se s tem ustavili tudi viri priteka denarja v banke, s katerimi so hranilnice in posojilnice v zvezi. Ponudba blaga (denarja) je postala manjša, na drugi strani je pa naraslo povpraševanje po njem. To poslednje pa iz sledečih vzrokov: 1. Prosta trgovina rabi ogromne vrste denarja. 2. Draginja ne pada, temveč raste. Za 1 vagon soli ne rabi trgovec več 11.000 kron kot pred mesecem, temveč vsled carine že 18.400 K. Isto je pri sladkorju in drugih predmetih. Delavstvo je vsled draginje zahtevalo poviška plač. Zato rabi delodajalec več denarja. 3. Ustanavljajo se nova podjetja, tovarne, trgovine itd. Skratka: bankam se odpira zopet novo polje. Viri dohodkov denarja se morajo odpreti. Privabimo zopet vlagatelje. Zvišajmo obrestno mero na 3%. Če jim plačamo 1% več kot dozdaj, bomo pa 3%—4% več zaslužili. Da ta poslednja trditve ni neraznična, naj dokaže sledeči zgled: Trgovsko podjetje rabi od banke za večjo kupčijo za dobo enega meseca 1.000.000 K posojila. Banka dovoli to pod sledečimi pogoji: plačati nam za to 5% obresti in četrto odstotkov provizije. Ta poslednja sama znesse 2500 K. Z obrestmi skupaj so to več kot 10% obresti, od katerih odpade samo 3% na vlagatelje, drugo pa spravi banka. Kaj je oduševstvo? Taka kupčija. Trgovec, ki po taki ceni dobi denar, si pa misli: tega jaz ne bom nosil. Zvali te stroške na ceno blaga, vpoštevaj jih pri svoji kalkulaciji in posledica je, da cena blaga naraste in raste in raste, kar čuti naš majhni človek, naš delavec vsak dan.

Zato pa trdimo, da pomeni povišanje obrestne mere vlog, povišanje draginje. Hranilnice bodo plačevale svojim vlagateljem po 1% več; banke bodo plačevale hranilnicam za njih vloge več; banke se bodo oškodovale za vse to pri svojih kupčijah ter zvalile vse to na konzumente, če ne same v svojih trgovinah, pa potom trgovcev in prekupčevalcev. Tako vidimo tisto vedno vrtenje v enem krogu: delodajalec poviša svojim uslužbencem plače, kar pa zvali na odjemalce njegovega blaga. Isto je pri bankah in sploh denarnih zavodih. Vse pada na te, ti srečni konzument, ti majhni človek, ker ga ni, ki bi naredil red.

»Blejski zvonček«, katerega čuka vsak, ki pride do njega — valuta in agrarno vprašanje — čakate rešitve in boste čakali še dolgo.

V Belgradu pa sedajo na lim raznim velekapitalistom in buržurnim ravnateljem. To je pokazal zlasti naš slučaj pogodbe s Savezom jugoslovanskih mlinov. Posledice tega se kažejo že pri nas. Ker se je dovolilo hrvatskim mlinarjem 31 K za mlevnino, skačejo že naši. Prvi skok je od sedanje mlevnine 12 K na 20 K brez vsake utemeljitve.

Drag denar, drag kruh, draga sol. In sladkor? Ta bo prišel na 14 K, ker so v Belgradu izjavili, da glede carine »ne morejo nič spremeniti«. Bo še krasno življenje pri nas!

Dnevne vesti.

»Veleizdajalski« očitki.

»Narod« od petka nas je — hivala bogu — po dolgem času zopet enkrat našel na veleizdajalski poti, seveda Gustinčičem. In to radi uvodnega članka od srede »Bliznjaki odločitev«. Ker Gustinčič tega članka ni pisal, to »Narodu« lahko povemo, ne bomo branili Gustinčiča radi napadov, ki jih je »Narod« nanj naslovil. To bo storil Gustinčič že sam, če bo hotel. Ampak potolažiti hočemo »Narod«: s tem, če kedo, ki svoj članek signira, pove svoje misli, ki so v predmetnem slučaju gotovo misli precel ljudi na Slovenskem, nismo mi še za- grešili nikakega »veleizdajstva« nad državo, za katero smo se tudi mi izrekli in na katere konzolidaciji — čeprav v opoziciji — sodelujemo. Izraziti pa bolazen — in to je bilo prav-

zaprav povedano na »kočljivem« mestu, da bo peščica Slovencev, ki ostanejo v naši državi, morda vendarle kedo smatral za okupirana in ne osvobodjena, je pa gotovo na mestu. »Narod« sam dobro ve, kdo je »maher« pri naši delegaciji v Parizu in kako mislijo o nas pristaši tega človeka v Srbiji! Kadar bo »Narod« počel tega človeka v Parizu primerno označiti, potem bomo tudi mi utaknili te »veleizdajalske« očitke v žep. V isti številki priobčuje »Narod« članek dr. B. o finančnih vprašanjih mirovne pogodbe — vprašamo: kaka bolazen zveni iz tistih vrst? Prosili bi vsaj za to, da najde »Narod« za vse hudodelce jednako mero.

Preki sod.

V razglasu o prekem sodu, ki ga je izdal mestni magistrat dne 3. junija t. l. je po prvem odstavku, glasom katerega bi se imele civilne osebe glede nekaterih kaznivih dejanj podrediti pod sodnost volajških sodišč, pomotoma izostal stavek: »Dan, ko stopi to povelje v veljavo, odredil bom naknadno z drugim mojim poveljem.« Civilne osebe so torej slej ko prej podrejene pod sodnost civilnih sodišč. Razglas mestnega magistrata glede prekega sode za vojne obveznike pa je seveda v polnem obsegu veljaven.

Drobno.

— Poslano. »Slov. Narod« št. 124. je prinesel člančič, tičoč se pivovarne »Union« v Spodnji Šiški in nje vodstva, ter pritrjuje med drugim, da je tudi tukajšnje vodstvo nemško, graško. Ker so pa omenjeni vsi pravi Slovenci, svetujemo gosp. dopisniku, da naj bi se popreje dobro informiral, preden s takimi trditvami blati naš slovenski narod in ga obsoja za »gotovo« nemškega. Gradčanov je v resnici le večji del delničarjev (katerih pa mi tukaj ne zagovarjamo), in je zato pametnemu človeku lahko umljivo, da mora tukajšnji g. ravnatelj iz gospodarskih vzrokov potovati večkrat v Grac: tem bolj, ker so danes tudi poštni promet bolj neredni. Laž je pa tudi, da od omenjenega podjetja še katere druga njemu podrejena oseba vodi v Grac. Torej, gospod dopisnik, malo več spoštovanja do našega naroda bi vam mi svetovali!

— Komisariat ministrstva sabračala v Ljubljani, ki nadzoruje v imenu tega ministrstva vse privatne železnice, osobito južno, uraduje v pritičju Kranjske hranilnice, Knafjeva ulica 9.

— Društvo pisarniških oficijantov, oficijantini, pomočnikov in pomočnic za Slovenijo v Ljubljani je imelo v nedeljo, dne 1. junija 1919 ob pol 15. uri v razpravnih dvorani št. 79 justične palače svoj izvanredni občni zbor. Predsednik g. Petrovič je poročal o društvenem delovanju in čestital tovarišem, ki so bili imenovani uradnikom. Tajnik Zorko je podal tajniško poročilo, blagajničarka Weber pa blagajniško poročilo. Ker je bil skoraj ves dose-danji odbor pred kratkim imenovan uradnikom, je podal predsednik Petrovič imenom celega odbora izjavo, da odstopi vse obdore. Pri volitvi novega odbora so bili izvoljeni: pl. Schildenfeld za predsednika, Zargi za podpredsednika, Levčič za tajnika, Weber za blagajničarko, grof Lichtenberg in Vidmar za odbornika, Breznik, Palouz in Schott za namestnike ter Izanc in Gostič za revizorja. Ko se je novo izvoljeni predsednik zahvalil za izvolitev, je odhajajoči predsednik Petrovič podal novo izvoljenemu odboru nekaj navodil, mu priporočal vztrajno in neumorno delo in zaključil ob 16. uri izvanredni občni zbor. — Pri sestanku pri »Novem svetu« je tovariš Petrovič pozval tovariše, naj se spomnijo kulturnih potreb svoje-ga naroda in po možnosti pomagajo naši vztrajno in neumorno delujoči »Slovenski Matici«. Temu pozivu so se odzvali in darovali: Petrovič, Horvat, Olšak, Stegnar po 20 kron; Zorko, Frank, Urlep, Zaplotnik, Kustrin, Lapalner, Zevnik, Arh, Čerček, Grill in Sabec po 10 K; Budnar 6 K; Breskvar 5 K; Juh, Robida, Benkovič po 4 K in Rotter 2 K. Nabrani znesek odpošlje se Matici, ko se odzovejo pozivu za prispevke še ostali nenavzoči, uradnikom imenovani člani, katerim se tozadevno doloži posebna okrožnica. — ov.

— Izredni občni zbor »Društva zasebnih uradnikov in uradnic na slovenskem ozemlju« se vrši dne 29. junija t. l. ob 9. uri dopoldne v Mestnem domu v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva. 2. Sprejete poslovilnice. 3. Sprejete pravilnika in podpornega pravilnika. 5. Stačjalnosti. — Člani in članice se vabilo,

da se radi sklepčnosti udeležijo občnega zbora polnoštevno. V slučaju ne-sklepčnosti se vrši izredni občni zbor z istim sporedom tekem 8 dni, ki je sklepčen ob vsakem številu udeležencev. — Odbor.

— Zahvala. Konzistorij lavantinske škofije je poslal poverjeničstvo za socialno skrbstvo znesek 10.000 K za invalide, njih vdove in sirote, kateri znesek je poverjeničstvo izročilo Komisiji za preskrbo vračajočih se vojakov v Ljubljani, za kar bodi konzistoriju izrečena najiskrenejša zahvala.

— Ruski kružok. Po časopisju se je poročalo, da v kratkem začne delovati »Ruski kružok«. — To vest so mnogi z veseljem pozdravili. Tudi med delavstvom in nižjimi sloji je zanimanje za ruski živelj veliko. Skoraj gotovo pa je, da bo ta »ruski kružok« nekaj klub inteligentov, predvsem akademikov in da zato ne bo v njem mesta za preprostega človeka, ki se je moral nekda zadovoljiti z ljudskošolsko izobrazbo. Da je pa ravno za naše delavstvo danes velike važnosti, da se seznanijo bližje z ruskim življenjem, z rusko socialno zgodovino in politiko ter z rusko literaturo, mi bo vsak priredil. Veliko Slovencev, po večini iz prostega ljudstva, je preživelo cela leta v ruskem vjetništvu in mnogi so Rusijo vzljubili kakor svojo domovino, kjer so živeli z gostoljubno kratkim ter duhovito boderim ruskim narodom. Več ali manj so se vsi priučili ruskemu jeziku in bilo bi škoda, če bi se vse to zopet pozabilo. Zato bi bilo mnogim ustreženo, če bi jim bila dana prilika popolniti znanje in osvežiti spomin. Gotovo bi se oglasilo tudi dovolj takih, kateri se do sedaj niso imeli priložnosti seznaniti se z rusčino in bi se radi priučili jeziku, katerem so pisali veliki Tolstoj in Gorkij, nedosegljivi Dostojevskij in Turgenjev. V to svrhu naj bi tudi delavstvo ustanovilo svoj »ruski kružok rabočih«. Inicijativ naj bi prevzele osebe, ki imajo veselje in dovolj prostega časa k temu. (mogoč tudi kot odsek del. izobr. društva »Svobode«). Na sestankih ob gotovih dneh v tednu naj bi se gojila ruska konverzacija, popolnjevalo znanje ruskega jezika in na željo tudi poudelavalo začetnike. Nabrada bi se nekaj ruskih knjig in čim se uredi promet, bi se naročilo na rusko časopisje. Sčasoma bi se dalo ustanoviti pevski in dramski odsek pri »kružku« ter skrbeti za stik in korespondenco z Rusijo. Torej premislimo: zanimanja in volje gotovo ne manjka!

— Pozdravi naših slovenskih sodrugov iz Sarajeva. Več Slovencev, Primorcev iz Renč, pošiljamo vsem našim sodrugom na Slovenskem pri-srčne pozdrave iz Sarajeva. Veselilo nas je, ko smo brali, kako lepo ste obhajali praznik Prvi maj, ki smo ga mi presedeli po temnih luknjah. Pozdrav posebej se možem in ženam iz Renč. — Karel Fajt in tovariši. Čehaluša 20. Sarajevo.

— Tihotapstvo z drobižom. Katarina Planjšek, roj. 1892 v Ptuj, je bila dne 4. t. m. ob 23. uri na glavnem kolodvoru zasačena, ko je ravno preštevila drobiž. Imela je tri vrečice raznovrstnega drobiža, po 20, 10 in 2 vinarja, skupno 430 K 70 vin. Njen namen je bil očitviden: prepeljati se čez demarkacijsko črto in ga tam zamenjati za lire in blago. Zadelo jo je kazen.

— Tihotapstvo s tobakom. Halužan Stefan, roj. 1899 v Humu, je bil dne 5. t. m. na glavnem kolodvoru zasačen, ko je hotel prenesti 5 zavojev različnega tobaka v železniški voz. Večina tega tobaka je kupil v tobačni trafiki na Starem trgu št. 12. od prodajalke Ele Blaznik in plačal zavojček za pipo po 1 K 20 vin. Ker se sme prodajati te vrste tobak le po 21 vinarjev zavojček, se bode prodajalka zagovarjala pri sodniji.

— Ponesrečeno sleparstvo. Policija je pred dobrim tednom aretirala Franceta G. in Ivanko K., ki sta v družbi z še nekim uteklim tovarišem skušala izvabiti pri neki stranki na Starem trgu nekaj tobaka, na ta način, da je Ivanka K. prišla k stranki na Stari trg kupovat tobak. Med kupčijo sta nato potrkala Franc G. in njegov tovariš in se predstavila kot detektiva. Ivanka K. se je toraj jela kazati silno prestrašeno in je pobeknila skozi okno, dočim sta navidezna detektiva hotela zapleniti tobak. Ker je bila pa stranka toliko previdna, da je zahtevala legitimacijo od detektivov se istim načrt ni posrečil. Zasačena Franc G. in Ivanka K. se bosta zagovarjala radi tega pri sodišču. Občinstvo se pa opozarja, naj bo previdno in se čuva takih zlikovcev. Vsak policijski agent mora imeti pri sebi svojo legitimacijo od policijskega ravnateljstva, da se nahaja dotičnik v službi kot policijski agent.

— Nova zvišanja cen v graških gostilnah. Graška zadruga gostilni-

čarjev je sporočila gostom v soboto, dne 31. maja, da nekoliko zviša cene jedilom in pijačam, ker je dovolila s 1. junijem znatne priboljške usluž-bencem in zaradi podraženja dav-kov, kuriva in drugih potrebščin. Podraži se hrana v sobo po 50 vin. do 2 K za osebo; pri jedilih do 5 K za 10 vin., pri onih nad 5 K za 20 v.; točeno vino za 40 vin. liter, v steklenicah za 60 vin.; pivo se toči po naslednjih cenah: iz sodčka liter po 1 K 80 vin., pol litra 90 vin., tri desetine litra 54 vin., četrti litra 46 vin., v steklenicah pol litra 1 K. Inozemsko pivo liter 4 K, pol litra 2 K, tri desetine litra 1 K 20 vin., četrti litra 1 K. Tako je v Gradcu, kjer je draginja doma.

— Volitve v Franciji. Kmalu po definitivnem sklepu miru se bodo vršile v Franciji splošne volitve, in sicer v poslansko zbornico oktobra, v generalne in občinske svete novembra, v senat decembra. Dne 17. januarja prihodnjega leta se bodo vršile volitve novega predsednika republike.

Iz stranke.

Seja odbora in zaupnikov krajevne politične organizacije za Ljubljano in okolico se vrši danes ob pol 8. uri zvečer v Mahrovci hiši.

Za ljudsko izobrazbo.

Razpis nagrad.

Okrajna bolniška blagajna ljubljanske razpisuje iz sklada za podporo akcij, ki služijo neposredno ali posredno povzdigi ljudskega zdravstva, ustanovljenega leta 1917, troje priznanih nagrad po 300 K, 200 K in 150 K za najboljša poljudne spise

1. o higijeni delavskih stanovanj,
2. o negi človeškega telesa in
3. o alkoholizmu, njegovem škodljivem vplivu na posameznika, na njegovo družino in človeško družbo sploh.

Vsak spis mora obsegati eno tiskovno polo (16 brošurnih strani male oblike.)

Razprava o delavskih stanovanjih naj obdeluje, kakšno bode stanovanje, četudi skromno, kako in kdaj naj se snazi, zračiti itd.; dalje, kakšno bode pohištvo in druga oprema, da bo stanovanje služilo svojemu namenu. Preproge, tapete, zastori, cvetlice in drugo zelenje, ali so potrebni in s stališča higijene priporočljivi? Omeniti je tudi slike in druge stenske in sobne okraske.

Spis o negi človeškega telesa naj obravnava, kakšna bode obleka, perilo, hrana. Ali je vsejedno, kakšne barve je perilo, in ali je takozvano Jagrovo perilo priporočljivo? Važno za ohranitev zdravja so tudi telovadba, izprehodi, izleti, turistika. K negi telesa spadajo tudi nega in čistost ust, zob, las, nohtov, nog itd. Kdaj naj hodimo k počitku, kdaj vstajamo itd.

Spis o alkoholizmu obsegaj v glavnem: moralni, fizični in gnetni vpliv alkoholizma na pivca, njegove sivoce in okolico, na celokupni narod. Ali so javne točilnice opojnih pijač absolutno potrebne? S čim bi se jih dalo nadomestiti? Društva, čitalnice, klubi, zabave, veselice, plesne šole, koncerti pri pogrnjenih mizah itd. Kdaj začne človek piti in zakaj? Kaj žene delavca z doma v gostilno? Društva, ki pospešujejo alkoholizem itd. itd.

Tu so podane le glavne smernice, v katerih naj se gibljejo spisi; pisec pa je dano na prosto, da obravnava posamezne predmete tako, kakor se jim zdi, da bodo tvarino najbolj obdelali. Spisi morajo biti izvirna, samostojna dela; prevodi ali celo pre-pisi niso dovoljeni.

Piše naj se le na eno stran papirja, ker se bo nagrajena dela po možnosti objavilo v tisku. Pod splošnim pisec ne sme navesti svoje pravo ime, marveč šifro, t. j. kako izmišljeno ime (psevdonim). Pravo ime z natančnim naslovom naj se napiše na poseben listič, ki ga je dati v posebnem kuvertu, označeno s pisateljevo šifro. To kuvert je zalepljeno s spisom vred dati v drugo večjo kuvert z naslovom: Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani. Na vrhnjem robu kuverte je napisati: »Konkurenčni spis«. Zadnji dan, ko morajo biti vsi spisi v rokah blagajne, je 30. november 1919.

Vse pošiljave bo odprla posebna komisija, sestoeča iz zdravnikov, pisateljev in zastopnikov blagajne. Priložene kuverte s pravimi naslovi pošiljateljev oz. piscev se bodo odprle še-le po očitni pisov.

Poleg razpisane priznalne nagrade izplača blagajna vsakemu nagrajencu še poseben pisateljski honorar, kakor ga plačuje Slovenska Matica za znanstvene spise. Nagrade in honorar se bodo izplačali pred Božičem

1919. Imena nagrajencev se bodo objavila.

Tekmovalci lahko spišejo razprave o dveh ali vseh predmetih. Posameznik more dobiti le eno nagrado, četudi bi bila dva ali vsi njegovi spisi odobreni. Blagajna si pridržuje lastninsko pravico do vseh dopisnih listov spisov, ki jih sme objaviti v celoti ali pa v izvlečku. Za v celoti objavljene nenagradene spise se plača navaden pisateljski honorar.

Tekme se morejo udeležiti delavci in delavke slovenske narodnosti katerekoli stroke in ne glede na to, če so člani blagajne ali ne. Izključeni so: pisatelji in žurnalisti po poklicu, učenci in dijaki vseh šol, javni uradniki, blagajniški nameščenci ter osebe, ki so dovršile več kakor drugi razred srednje ali tej enake šole.

Na manjše slovniške napake in štistične hibe se ne bo oziralo; merodajna za priznanje nagrade bo le vsebinska vrednost spisa, tehnika njegove sestave in način pripovedovanja.

Ker ima razpis namen, da vzbudi zanimanje za ljudsko zdravstvo in predmetno literaturo v najširših plasteh slovenskega naroda, je želeli, da prime kar največ delavcev in delavk za pero in se udeležijo tekme. V osvetežev spomina in ojačanja duha se priporoča, da vsakdo prej preštudira zadevno literaturo, če mu je na razpolago. Časa je pol leta! Ničče, ki misli, da bo opravil dobro, naj se ne straši; prime naj za pero, pa če mu je roka še tako okorna!

Blagajna ima namen, če bo uspeh dovoljen, akcijo nadaljevati in jo razširiti tudi na razpise nagrad za poljudna dela strokovnjakov: skušala bo po svojih močeh še na drug način pozanimati slovenskega delavca za najbolj važno panogo našega življenja: za zdravstvo — in s tem podvig niti splošno izobrazbo slovenskega naroda.

Društva in vsi, ki pridejo z delavci v dotik, se naprošajo, da opozorijo svoje člane in delavce na ta razpis. Prosi se tudi za predloge in nasvete k začetku akcije, ki naj se pošljejo na naslov: Okrajna bolnišnica blagajna v Ljubljani.

Vsi listi, ki smatrajo akcijo za dobro, se prosijo za ponatisk tega članka.

Gospodarstvo.

Nepravilnost pri volaških rekvizicijah.

Na deželno vlado je došlo mnogo pritožb zaradi nerednosti, ki so se dogajale pri izvrševanju volaških rekvizicij povodom zadnjih operacij na naši severni meji, zlasti glede neenakomernega postopanja napram posameznim lastnikom. Deželna vlada je uvedla potom okrajnih glavarstev najstrožjo preiskavo proti vsem krivicam, zlasti tudi proti županom, ki so ravnali objektivno. Vsak slučaj nepravilnosti naj se prijavi pri pristojnem okrajnem glavarstvu oziroma mestnem magistratu. Pritožba mora biti utemeljena z določenimi dokazi. Na neosnovane pritožbe se oblastva seveda ne bodo mogla ozirati.

Monopolska taksa za užgalice znaša glasom tozadevnega obvestila generalne direkcije carine v Beogradu 126 dinarjev v zlatu za 100 kilogramov, monopolska taksa za sol pa 17 dinarjev v zlatu za 100 kilogramov. — Dovoljenje za uvoz teh predmetov iz inozemstva daje uprava za monopole v Beogradu.

Izplahovanje zlata v Srbiji. Vodstvo društva za rudarsko eksploatacijo v Srbiji, ki je izvrševalo izplahovanje zlata v Peku pri Neresnici, se bavi s pripravi za obnovo dela. Za časa okupacije so izvrševali izplahovanje z družbenimi stroji Nemci, ki so pa pred odhodom razdrli vse stroje.

Kultura.

Razkrinkani Habsburžani. Senzacionalna knjiga »Moja preteklost« od grofice Larischeve, nečakinje ce-

sarice Elizabete, je izšla ravno kar v založbi Umet. propagande. Če tudi brez vsake literarne cene, svedoči, ne samo o moralni revščini pisateljice, ampak tudi o popolni propalosti krogov do nedavno najvišjih. Smatramo jo le kot dobro sredstvo, da se iztrebijo zadnje sledi spoštovanja do Habsburžanov pri nas. V tem smislu je tudi presojati to izdajo.

Najnovejša poročila.

Omejitev svobodne trgovine.

LDU. Belgrad, 8. Ministrski svet je ukinil svobodno trgovino in jo postavil pod nadzorstvo vladnih organov.

Premije na Koroškem.

Ljubljanski dopisni urad poroča dne 9. junija iz poluradnega vira: Potem, ko se je bilo dne 7. junija t. l. popoldne premirje med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev ter Nemško Avstrijo pravovojno sklenilo in so ga bili za podpis veljavno legitimirani nemški delegati podpisali ter se je bil o tem sestavil in podpisal protokol, sta obe strani izdali povelje za ustavitev sovražnosti ter sta ga izvedli. — Nekaj ur pozneje, ko naj bi se izvršil podpis za ratifikacijsko postopanje običajnih nadaljnjih izdanih te pogodb, je nemško-avstrijska delegacija izjavila, da teh ne more podpisati. — Za tri dni trajajočih pogajanj, ki so se vršila v Kranju, preden je bila pogodba definitivno gotova, so se nemško-avstrijski delegatje zopet in zopet sklicevali na neki koncem maja v Parizu po ententi izdan sklep, ki da je pozval obe stranki, naj izpraznita celovsko kotlino. Na ta sklep so se nemško-avstrijski delegatje sklicevali po podpisu pogodbe, trdeči, da so se motili glede njegove daleko-sežnosti, zakaj Nemška Avstrija po zmislu tega baje izdanega sklepa nikakor ne more ničesar več odrediti glede celovške kotline. Nato so izjavili jugoslovanski delegatje, da se je pogodba izgotovila pravovojno in končno veljavno in da se bo, ker dela nemško-avstrijske delegacije uvedbi ratifikacijskega postopanja težkoče, izročila vladi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, da jo shrani in izvede ratifikacijo. — Na podlagi teh, s svojoerčnimi podpisi nemško-avstrijske delegacije ugotovljenih dejstev, se Jugoslovani v polni meri drže te pogodbe za premirje.

Naredba regenta Aleksandra o demobilizaciji tretjega poziva.

LDU. Belgrad, 8. Prestolonaslednik Aleksander, vrhovni poveljnik celokupne vojske, je izdal nastopno naredbo z dne 2. junija: Podpisujoč ukaz o demobilizaciji tretjega poziva, sem srečen, ko morem javno izreči svoje popolno priznanje in zahvalo vrlim tretjepozivnikom za

marljivo in vdano službo svojemu vrhovnemu poveljniku in domovini. Ne gledajoč na svoja že pozna leta, ne vodeč računa o tem, da ste večina že davno prešli zakonito dobo službe v tretjem pozivu, prezirajoč ogromne težkoče življenja v izgnanstvu zunaj domovine, ste vi, obvezniki tretjega poziva pokazali z zgledom vaši deci in mladim pokoljenjem, kako je treba služiti svoji domovini in vršiti svojo dolžnost do konca. Kakor v boju, tako tudi na predolgi pohod in v ostalih vojnih službah, ste bili vi brez strahu in graje. Brez godrnjanja ste prenašali vsa pomanjkanja in težkoče, ki so neizbežno združene z vojno. Vi ste s svojo moralno in vztrajnostjo vlivali zaupanje v duše mladih vam drugov in ojačili njihovo voljo za borbo do konca. In samo s tako voljo smo mogli dobiti zmago nad sovražnikom in uresničiti našo narodno idejo ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v veliko skupno kraljestvo. Bodite ponosni na to, kar ste storili. Vaša zasluga je tem večja, ker ste to dosegli v poslednjih letih vaše moške moči, ko bi imeli že pravico na odmor in počitek. Idite v vaše domove in poročajte mladini o vaših zmagah, vaših delih, vaših mukah in trpljenju. Želim vam, da v velikem in svobodnem kraljestvu živite v miru, ki nastopa, vse dobrote in srečo, ki ste jih z velikimi žrtvami priborili. Živeli moji nepremagljivi in hrabri junaki tretjega poziva!

Poprava železniške proge Gostivar-Prilip.

LDU. Belgrad, 8. Za popravo in dogradbo ozkotirne železniške proge Gostivar-Prilip in Gostivar-Kičevo-Ohrid je odobren kredit milijon dinarjev. Z deli prično takoj in Lodo dovršena do jeseni.

Protesti v avstrijski narodni skupščini.

LDU. Dunaj, 8. (ČTU.) V večerajšnji seji nemško-avstrijske narodne skupščine je poslanec dr. Jurij Cimpl (župnik dr. Cimpl je bil izvoljen za Srednjo in Spodnjo Štajersko) protestiral zoper mejno črto, kakršno je za Štajersko določila mirovna konferenca, in je trdil, da bi taka meja pomenjala gospodarsko smrt vse dežele. Koroški poslanec Filip Grössbauer je azjavil v imenu vseh koroških strank, da deistvo, da so se obrambnega boja navdušeno udeleževali tudi koroški Slovenci, dokazuje, da hočeta obe narodnosti v deželi tudi v bodoče živeti v mirni skupnosti. (Op. ured.: To varalno pesem pojo Nemci že od nekdaj!) Nam naloženi mirovni pogoji pa, je izjavljal govornik, so nasilna ločitev obeh narodnosti in onemogočajo vsako gospodarsko skupnost. Zoper takšno nasilje protestiramo z vso odločnostjo in zahtevamo popolnoma svobodno, vseh uplivov prosto ljudsko glasovanje.

ZAHVALA.

Podpisana se najtopleje zahvaljujem vsem rudarjem kotredeskega rova, kakor tudi znanim delavcem, posebno pa vsem nabiralcem, Ravniku Ivanu, Brlezu Matežu in Zabavniku Avgustu za podeljeno podporo 245 K. Toplice pri Zagorju, 4. junija 1919.

Vdova Ana Umek.

Dobredejno

deluje, boli olajšuje, krepi, osvežuje ter pri ranah, oteklinah, otislih in pretiskih vpliva čudeže Fellerjev

ELSA-FLUID.

6 dvojnatih ali 2 specialni stekli 24 K. Prebavo pospešuje, odvajanje urejuje, ter najhitreje delujejo pri želodčnih nepravilnostih Fellerjevi rabarbarni

Elsa kroglice

6 skatlic K 12. Edino pravi se dobe pri lekarnarju Evgenu V. Feller, Stubica, Eba trg 252 (Hrv. Zagorje). Ovoj in poštnina posebej priložena, ali najceneje; čim več se torej obenem naroči, tem več se prištedi.

Aprovizacija.

Sladkorne karte dobe zamudniki na Poljanski cesti št. 13, I. nadstropje in sicer: iz I. in II. okraja dne 10. junija, iz III. in IV. okraja dne 11. junija, iz V. in VI. okraja dne 12. junija, iz VII. in VIII. okraja dne 13. junija, iz IX. in X. okraja dne 14. junija vsakokrat od 8. do 12. ure. Izjem ni mogoče delati nobenih, — ker radi sklenjenja aprovizacijskega objekta ni mogoče hkratu brskati po 60 obširnih zapisnikih.

Kislo zelje za zamudnike. Zamudniki dobe kislo zelje iz Jakopičevega

skladišča na Mirju v sredo, dne 11. t. m. od 8. do 11. in 15. do 17. ure. Ker se do novine ne bo več oddajalo zelja, naj si ga vsaka stranka sedaj nabavi.

Aprovizacija južne železnice deli svojim odjemalcem moko za mesec junij.

Izdajatelj: Josip Petejan.

Odgovorni urednik: Rudolf Golouh. Tisk: »Tiskarna« v Ljubljani.

V Ljubljani: »otujočemu« slav. občinstvu se priporoča Restavracija v Prešernovi ulici št. 9.

!! Razkrinkani Habsburžani !!

Senzacionalna knjiga

„Moja preteklost“

od grofice Larischeve — nečakinje cesarice Elizabete

je izšla ravno kar v slovenskem prevodu v založbi Umetniške propagande — Ljubljana, Sodna ulica 5, kjer se od četrtega naprej tudi :: dobi. Predzaznamba naročil istotam. ::

Pripomba: Predležena knjiga je brez vsake literarne cene. Pač pa svedoči — pisana od nečakinje cesarice — ne samo o njeni moralni revščini, ampak o popolni propalosti krogov do nedavno najvišjih. Smatramo jo le kot dobro sredstvo, da se iztrebijo zadnje sledi spoštovanja do Habsburžanov pri nas. Zaradi tega ta izdaja. Založništvo.

Priporočamo tvrdko Jos. Petelinc, šivalni stroji za vsako Ljubljana, obrt in rodbinsko rabo Sv. Petra nasip št. 7. :: ter posamezni deli, igle, olje, potrebščine za šivilje in galanterijo. ::

Za uvoz in izvoz prevzajem blago vseh vrst, kakor žito, moko, milo itd., katero imam vedno v zalogi. — Cenj. tovarnam in podjetjem se priporočam kot tvrdka z 1^a referencami. Import in export FERDO SERT, Maribor, Koroška cesta 21.

Išče se bratovskoskladnični ZDRAVNIK za Hrastnik. Nastop 1. julija 1919. Plača po dogovoru. Ponudbe na Bratovsko skladnico v Trbovljah.

Hotel pri „Zamorcu“

Maribor, Gosposka ulica.

Sobe za tujce. Prvovrstna kuhinja.

Vedno sveže pivo in najboljša vina.

Priporoča se

FRANC JANČER, hotel

Inženir dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir. Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hiltjejeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno: Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije. Prevzema v strokovno izvršite v vsenaerito stavbene inženirske stroje. Tehniška menija. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Dva dijaka sta dne 4. maja v Celju pri izstopu iz jutranjega vlaka Maribor-Ljubljana v oddelku III. razreda

pozabila klarinet.

Poštini najditelj se naproša, da ga proti dobri nagradi odda v trgovini z godali Schramm v Celju.

Zahvala.

Podpisani se zahvaljujem vsem darovalcem, ki so mi v moji bolezni priskočili na pomoč in mi nabrali vsoto 346 kron, ter mi tako olajšali moje obupno stanje. Hvala Vam tisočkrat.

Marko Hrovat, rudar, Loke 266, Trbovlje.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Poslovnica razredne loterije.

Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

— Delniška glavica — K 15.000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Rezervni fond okroglo K 4.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dohove in dovoljuje aprovizacijske kredite